

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)
www.economy.nayka.com.ua | № 10, 2018 | 31.10.2018 р.

УДК 338

*М. П. Денисенко,
д. е. н., професор кафедри бізнес-економіки,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
А. В. Токачева,
студентка, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ

*M. P. Denisenko
Doctor of Economics, Professor of the Department of Business Economics,
Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv
A. V. Tokacheva
student, Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv*

INVESTMENT ACTIVITY OF AN INSURANCE COMPANY: PROBLEMS AND DIRECTIONS OF ACTIVATION

У статті досліджено сутність та особливості інвестиційної діяльності страхових компаній. Встановлено, що страхові компанії у багатьох розвинених країнах світу поряд з іншими фінансово-кредитними установами (банками, пенсійними фондами, ощадними асоціаціями, тощо) займають вагоме місце в системі накопичення та мобілізації грошового капіталу. Акцентовано увагу на тому, що інвестиційна діяльність страхових компаній є жорстко регламентованою з боку держави у частині дотримання принципів, вибору напрямів та структури інвестування коштів страхових резервів. Виокремлено завдання інвестиційної діяльності страхових компаній. Серед принципів здійснення інвестиційної діяльності зазначено принципи: безпечності, прибутковості, ліквідності та диверсифікації. Напрямами інвестування коштів страхових резервів страховими компаніями України є: власна діяльність, фінансовий ринок та реальний сектор економіки України за напрямами, встановленими Кабінетом Міністрів України. Узагальнено проблеми, що є причинами недостатнього розвитку інвестиційної діяльності українських страховиків. Запропоновано напрями активізації інвестиційної діяльності вітчизняних страхових компаній за рахунок: 1) розширення переліку фінансових інструментів, дозволених для інвестування коштів страхових резервів; 2) створення фонду гарантування виплат зі страхування життя; 3) активізації співпраці страховиків з компаніями з управління активами (КУА); 4) введення подвійного лістингу. У підсумку наведено рекомендації при розробці інвестиційної стратегії страховика.

In the article the essence and features of investment activity of insurance companies are investigated. It has been established, that insurance companies in many developed countries of the world, along with other financial and credit institutions (banks, pension funds, savings associations, etc.) occupy a significant place in the system of accumulation and mobilization of monetary capital. The emphasis is placed on the fact that the investment activity of insurance companies is strictly regulated by the government in terms of adherence to principles, choice of

directions and structure of investment of insurance reserves. The task of investment activity of insurance companies is singled out. Among the principles of investment activity there are such principles as: safety, profitability, liquidity and diversification. The directions of investment of insurance reserves by insurance companies of Ukraine are: own activity, financial market and real sector of economy of Ukraine in directions, established by the Cabinet of Ministers of Ukraine. The features of investment activity of insurers in life insurance and insurance other than life insurance are determined by conducting the comparative analysis according to such criteria as: insurance period, level of profitability and liquidity, necessity of taking into account inflation, volume of investments and harmonization of terms of payments. The problems, which are the reasons of insufficient development of investment activity of Ukrainian insurers, are generalized. The directions of activation of investment activity of domestic insurance companies are offered at the expense of: 1) expansion of the list of financial instruments allowed for investment of insurance reserves; 2) the establishment of a guarantee fund for life insurance; 3) intensifying the cooperation of insurers with asset management companies (AMC); 4) the introduction of double listing. As a result, recommendations are given, when developing the investment strategy of the insurer.

Ключові слова: *інвестиційна діяльність; страхова інвестиційна діяльність; страхові резерви; власні та залучені кошти.*

Keywords: *investment activity; insurance investment activity; insurance reserves; own and borrowed funds.*

Постановка проблеми. Страхування є однією з галузей фінансово-господарської діяльності, що розвивається найбільш швидкими темпами. Діяльність страховиків виступає в ролі найважливішого стабілізатора процесу суспільного відтворення в умовах ринкової економіки. В сучасних умовах високих економічних, політичних, соціальних та техногенних ризиків, що впливають на збереження і примноження суспільного багатства, необхідна ефективна і масштабна система страхових фондів, які орієнтовані на компенсацію заздалегідь непередбачуваного матеріального збитку. Страхування, з економічної точки зору, виконує не тільки гарантійну та контрольну функції. Страхові фонди страховика також служать істотним джерелом інвестиційних ресурсів в економіку. Якщо в багатьох розвинених країнах світу страхові компанії здатні конкурувати з інституційними інвесторами, в першу чергу з банками, то в Україні у компаній відсутня необхідна потужність та розмір інвестиційних вкладень.

На сьогоднішній день інвестиційна діяльність страхових компаній залишається недостатньо розвинутою, і поки вона служить лише для забезпечення ефективного функціонування компанії в рамках нормативно-правового поля, вимогами якого встановлено норми та напрямки інвестування страхових резервів. Однак незважаючи на це, завдяки добре організованій інвестиційній діяльності підвищується якість надаваних страховою компанією послуг, а також визначається її положення на ринку страхових послуг.

Реалізована інвестиційна діяльність впливає на такі основні характеристики страхового продукту як величина вартості і фактичне виконання зобов'язань страховика, яке здійснюється в рамках обумовлених термінів страхових виплат. За рахунок інвестування фондів страхових компаній відбувається збільшення власних фінансових ресурсів, що дозволяє знизити обсяг залучення зовнішніх джерел фінансування. Крім цього вкрай важливим фактором є те, що інвестування сприяє розвитку бізнесу і дає можливість власникам самостійно керувати ним.

З огляду на зазначене вище не викликає сумнівів актуальність дослідження проблемних аспектів сутності та особливостей здійснення страховими компаніями інвестиційної діяльності враховуючи нестабільність економічної та політичної ситуації в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним аспектам організації інвестиційної діяльності страхових компаній присвячені роботи таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як В.Д. Базидевич, А.В. Василенко, Т.С. Гавриляк, В.Є. Зюбіна, С.С. Льошина, С.М. Макейкіна, М.О. Ничипорчук, І.І. Рекуненко, В. Г. Федоренко, М. С. Федоренко, С.В. Чорна. Узагальнення напрацювань з даної проблематики дозволило зробити висновок про наявність певних проблем у цьому напрямі діяльності страховиків.

В сучасних умовах економічної та політичної нестабільності проблема інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні потребує подальшого вивчення, в першу чергу, у контексті формування інвестиційної стратегії та політики страховиків, визначення напрямів інвестування та факторів впливу на цей процес, з метою пошуку реальних шляхів активізації інвестиційної діяльності страховиків.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в узагальненні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо вирішення проблем активізації інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток страхової справи зазнав суттєвих змін впродовж останніх десятиліть. Так, з другої половини ХХ століття на національних ринках позикового капіталу розвинених країн світу важливу роль стали відігравати спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні установи, які зайняли чільне місце в системі накопичення та мобілізації грошового капіталу. До числа таких установ поряд з пенсійними фондами, ощадними асоціаціями (Канада, США), будівельними товариствами (Англія), інвестиційними компаніями, благодійними фондами, кредитними спілками відносяться також і страхові компанії.

Зазначені інститути і, в тому числі, страхові компанії останнім часом істотно потіснили банки в акумуляції заощаджень населення і стали важливими постачальниками позикового капіталу. Причин для розширення впливу подібних спеціалізованих небанківських установ на ринку інвестиційних ресурсів є декілька зокрема, це: 1) зростання доходів населення; 2) активний розвиток фондового ринку у розвинених країнах світу; 3) надання цими спеціалізованими установами ряду послуг, які не можуть надаватися банками.

Крім того, ряд спеціалізованих небанківських установ, зокрема страхові компанії на відміну від банків можуть здійснювати акумуляцію грошових заощаджень на досить тривалі терміни а, отже, бути джерелом довгострокових інвестиційних ресурсів. Отже, як влучно зазначають С.М. Макейкіна та С.С. Льошин, можливості страхової організації щодо участі в інвестиційному процесі визначаються саме «її інвестиційним потенціалом, тобто сукупністю грошових коштів, які накопичені фінансовими установами у вигляді страхових резервів або власних ресурсів і використовуваних для інвестування з метою отримання доходу» [1, с. 1].

Сучасна світова практика свідчить, що діяльність страхових компаній є потужним інструментом забезпечення економічної стабільності суспільства, що забезпечується шляхом концентрації страховиками значних фінансових ресурсів та ведення ними активної інвестиційної діяльності. При цьому як зазначає М.О. Ничипорук «страхові компанії виступають на інвестиційному ринку не лише як інституційні інвестори, а й забезпечують стимулювання інвестиційної активності власників капіталу шляхом надання їм страхового захисту». Це, в свою чергу, гарантує повернення вкладених інвесторами коштів при настанні несприятливих подій [2, с. 245-246].

Розглядаючи сутність інвестиційної діяльності варто зазначити, що вона передбачає вкладання коштів з метою отримання доходу. У статті 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року з останніми змінами та доповненнями від 8 червня 2017 року подано наступне визначення: «Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій» [3]. Практично аналогічне і лише дещо розширене визначення інвестиційної діяльності дає В.Г. Федоренко, згідно з яким «інвестиційна діяльність – це комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти (у матеріальній, фінансовій або іншій майновій формі) з метою отримання прибутку» [4, с. 14]. З точки зору автора, представлені визначення інвестиційної діяльності в цілому відображають сутність даного поняття.

У контексті інвестиційної діяльності страхових компаній доречними є висновки А.В. Василенка, який розглядає її у п'яти аспектах. По-перше, інвестиційна діяльність страхової компанії є засобом забезпечення її платоспроможності. По-друге, ця діяльність є основою розширення продуктового ряду страхових послуг, які передбачають урахування запланованої дохідності від інвестицій при розрахунку страхових тарифів. По-третє, за рахунок успішної інвестиційної діяльності розширюються маркетингові можливості та позиції страховика при просуванні страхових послуг. По-четверте, це засіб капіталізації ресурсів страхових компаній, що спрямовуються на розвиток бізнесу. По-п'яте, інвестиційна діяльність за рахунок наявних страхових резервів є потужним інвестиційним ресурсом для розвитку національної економіки [5, с. 25].

Отже, страхова інвестиційна діяльність – це діяльність страхових компаній, яка передбачає вкладення їх власних і залучених коштів зараз і отримання доходу в майбутньому. Така діяльність регулюється на державному рівні та підпадає під дію Закону України «Про інвестиційну діяльність», який регламентує здійснення інвестиційної діяльності в цілому на території України всіх суб'єктів господарювання, а також вимогам Закону «Про страхування» та іншим нормативним актам, які регулюють правила розміщення страхових резервів.

Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній проявляються у наступному. По-перше, страховики в розвинених країнах практично завжди знаходяться в першій трійці найбільших інвесторів поряд з банками та пенсійними фондами. Співвідношення зазначених трьох груп фінансових установ різняться по країнах, але її склад завжди залишається незмінною.

По-друге, страхова компанія має в своєму розпорядженні два види інвестиційних ресурсів - власні кошти (не пов'язаними безпосередньо зі страховими зобов'язаннями і які не носять випадковий характер) і кошти, що представлені страховими резервами (пов'язані із зобов'язаннями за договорами страхування, які носять випадковий характер). Природно, що кожна зі складових має свою специфіку і обмеження з точки зору можливості їх інвестування.

По-третє, інвестиційна діяльність страхових компаній досить жорстко регламентується з боку держави, особливо це стосується інвестування коштів, що становлять страхові резерви.

По-четверте, для страхової компанії інвестиційна діяльність носить не основний, а допоміжний характер, хоча для страхових компаній, що займаються страхуванням життя, ця теза є менш значущою. При цьому основна діяльність – страхова, накладає свої обмеження на інвестиційну діяльність.

Значна увага дослідників та науковців, в тому числі Т.С. Гаврилук, зосереджена на виокремленні завдань інвестиційної діяльності страхових організацій. Серед них варто виділити:

- забезпечення високих темпів економічного розвитку страхової компанії, її конкурентоспроможності за рахунок ефективної інвестиційної діяльності;
- забезпечення максимальної дохідності (чи прибутковості) або досягнення соціального ефекту від інвестиційної діяльності страховика;
- мінімізація ризиків при впровадженні інвестицій і здійсненні інвестиційної діяльності;
- підтримання оптимальної ліквідності інвестицій і можливостей швидкого реінвестування капіталу за зміни зовнішніх і внутрішніх умов щодо здійснення інвестиційної діяльності;
- формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізації (форми та методів усіх можливих джерел) і погодженості їх структури з прогнозом;
- забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страховика у процесі інвестиційної діяльності (прогнози щодо впливу інвестиційної діяльності на рівень своєї фінансової стійкості та платоспроможності) [7, с. 131-135].

Усі зазначені завдання страхової інвестиційної діяльності взаємозалежні, взаємодоповнювані, і тому їх слід розглядати та враховувати сукупно з особливостями кожного окремо.

При здійсненні інвестиційної діяльності розміщуючи кошти страхових резервів страховикам слід враховувати вимоги чинного законодавства, тобто дотримуватися законодавчо регламентованих напрямів, нормативів та принципів розміщення коштів. Такими принципами є принципи: безпечності (поверненості), прибутковості, ліквідності, диверсифікації, характеристика яких наведена на рис. 1.

Дотримання наведених на рис. 1 принципів є базисом, на основі якого здійснюють свою інвестиційну діяльність страхові компанії. Саме тому ці принципи визначені на законодавчому рівні для того, щоб всі без винятку страховики їх дотримувалися при інвестуванні коштів страхових резервів.

Рис. 1. Принципи інвестиційної діяльності страхової компанії

Джерело: складено автором на основі [3; 6]

Однак окрім законодавчого закріплення принципів здійснення інвестиційної діяльності у Законі України «Про страхування», а також в інших підзаконних нормативно-правових актах чітко визначені напрями (інструменти) та нормативи інвестування.

Загальні напрями вкладення страхових резервів страховиків подано у табл. 1.

Таблиця 1

Напрями інвестування коштів страхових резервів страховими компаніями України

№ з/п	Види	Форми
1	Власна діяльність	- основні засоби; - нові страхові послуги; - відкриття філій; - інвестування в підвищення кваліфікації своїх працівників
2	Фінансовий ринок	- цінні папери, що емітуються державою; - акції, облігації, іпотечні сертифікати; - депозити і банківські метали; - облігації місцевих позик.
3	Реальний сектор	- розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування й

економіки за напрямками, визначеними КМУ	іншої інноваційної продукції; - розвиток інфраструктури туризму; - добування корисних копалин і перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва; будівництво житла та розвиток ринку іпотечного кредитування; - розвиток транспортної інфраструктури; - розвиток сектору зв'язку та телекомунікації.
--	--

Джерело: складено автором на основі [8]

Так, згідно із Законом України «Про страхування» та «Правилам формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя», основними напрямками (інструментами) здійснення інвестування коштів страхових резервів для страхових компаній України є:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації, іпотечні сертифікати;
- цінні папери, що емітуються державою;
- інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України;
- банківські метали;
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, установлених Національним Банком України [3].

Напрями та структура інвестування коштів страхових резервів відрізняється для страхових компаній зі страхування життя та страхових компаній, що надають послуги зі страхування іншого, ніж страхування життя. При цьому компанії зі страхування життя спроможні планувати розподіл майбутніх виплат за страховими полісами за періодами, що дозволяє переважну частину своїх резервів тримати в довгострокових активах, що забезпечує їм більш високу дохідність. Що стосується ризикових страхових компаній, то на них значною мірою впливають певні категорії ризиків, що є важко прогнозованими. Внаслідок цього розміщення їх резервів відбувається у короткострокові активи, що є менш дохідними. Натомість у всіх випадках активи страхових компаній повинні формуватися таким чином, що дозволить диверсифікувати їх діяльність і отримувати прибутки.

Порівняльна характеристика інвестиційної діяльності страхових компаній надана у табл. 2.

Таблиця 2
Порівняльна характеристика інвестиційної діяльності страховиків зі страхування життя та страхування іншого, ніж страхування життя

Характер інвестування	Страхування життя	Страхування інше, ніж страхування життя (ризикове страхування)
Довгострокове	У зв'язку з тривалими термінами договорів страхування можуть використовуватися довгострокові інвестиційні активи та напрями інвестування	У зв'язку з відносно короткими термінами договорів страхування (рік) інвестиції носять короткостроковий характер
Прибутковість	Необхідне отримання стабільного доходу, оскільки прибуток від інвестиційної діяльності враховується при визначенні страхової премії	Менші вимоги до прибутковості в порівнянні з ліквідністю вкладень
Ліквідність	Не грає настільки великої ролі - потреба в коштах покривається за рахунок узгодження термінів виплат з термінами інвестування	Є найважливішим принципом інвестування
Врахування інфляційних процесів	Необхідно враховувати інфляцію, тому що договори є довгостроковими	За більшістю видів ризикового страхування інфляцію можна не враховувати
Обсяг інвестицій	Значний, часто постійно збільшується за рахунок капіталізації	Обсяг інвестицій змінний
Узгодження термінів виплат	Термін виплат часто визначений у договорі страхування (страхування на дожиття)	Термін виплати є випадковою величиною: необхідно враховувати розподіл збитків протягом року з різних видів страхування і тривалий характер врегулювання великих страхових випадків

Джерело: складено авторами на основі [9]

На сучасному етапі розвитку страхового ринку України спостерігається перманентне зростання фінансового потенціалу страхових компаній, що обумовлює необхідність державного регулювання їх інвестиційної діяльності шляхом встановлення певних вимог до розміщення страхових резервів, вирішення існуючих проблем та усунення стримуючих чинників у розвитку та активізації інвестиційної діяльності страховиків.

В останніх дослідженнях, що стосується проблем розвитку страхового ринку України, зокрема І.І. Рекуненко, С.В. Чорна [10], визначено наступні проблеми, які є причинами недостатнього розвитку інвестиційної діяльності українських страховиків:

- недосконалість нормативно-правового регулювання у сфері страхування, неповна відповідність законодавства європейським стандартам;
- жорстке державне регулювання процесу розміщення коштів страхових резервів;
- низький рівень капіталізації вітчизняних страховиків та часте банкрутство емітентів;
- нерозвинений фондовий ринок та відсутність надійних фінансових інструментів для проведення ефективної інвестиційної політики;
- високі інвестиційні ризики і низький рівень корпоративного управління;
- відсутність практики розроблення дієвих інвестиційних стратегій;
- непрозорість страхового ринку;
- низький рівень інтеграції у світову фінансову систему [10, с. 667-672].

Для українського страхового ринку характерною є ситуація, коли страхові компанії займаються переважно власне страховою діяльністю та значно менше – інвестиційною.

З метою активізації інвестиційної діяльності вітчизняних страхових компаній, з нашої точки зору, доцільне вжиття ряду заходів, серед яких варто виділити:

1. Розширення переліку фінансових інструментів, дозволених для інвестування коштів страхових резервів. Існуючі обмеження, встановлені для інвестиційної діяльності страхових компаній, не відображають сучасного стану фінансового ринку і потенціалу страховиків. Найбільш перспективними, на думку автора, в даному випадку можуть бути інвестиційні сертифікати та похідні цінні папери.

2. Створення фонду гарантування виплат зі страхування життя. Учасники національного ринку страхових послуг очікують позитивних змін від запуску механізму стабілізації діяльності компаній зі страхування життя. Розроблено законопроект, який визначає, що джерелами формування майна фонду є: 1) вступні, регулярні і спеціальні внески його учасників; 2) пеня, яка стягується з учасників фонду за несплату або несвоечасну сплату поточних внесків, та ін.

3. Активізація співпраці страховиків з компаніями з управління активами (КУА). Основним напрямком співпраці цих фінансових установ є передача частини страхових резервів в управління активами інституційного інвестора або договору на управління цінними паперами.

4. Введення подвійного лістингу. Вітчизняний фондовий ринок не в змозі забезпечити провідним українським компаніям необхідного обсягу фінансування на прийнятних для останніх умовах, внаслідок чого вони виходять на закордонні фондові майданчики. До числа корпорацій, які реалізували такий крок, відносяться підприємства з різних сфер економіки (Fergexpro, Кернел, Аграрний холдинг «Авангард», Мілкланд, Coal Energy, Індустріальна молочна компанія). Введення подвійного лістингу забезпечить доступ вітчизняним страховим компаніям до високоліквідних цінних паперів, що дозволить якісно і кількісно диверсифікувати інвестиційний портфель.

При розробці інвестиційної стратегії страховика, слідувало б враховувати наступні рекомендації:

- розміщення коштів страхових резервів має відповідати рівню прибутковості і ліквідності обраних фінансових інструментів. В сучасних умовах банківські депозити продовжують займати вагомий частку в структурі страхових активів, підвищуючи залежність страхового і банківського бізнесу;
- пріоритетне значення фінансової стійкості в управлінні компанією. Прийняті інвестиційні рішення повинні відповідати прийнятному для керівництва і власників рівню ризику;
- інвестиційна політика повинна враховувати джерела фінансування страховика. Наприклад, провідні зарубіжні страхові холдинги активно використовують механізм передачі страхових ризиків на фінансовий ринок шляхом емісії особливої групи цінних паперів.

Висновки. У підсумку проведеного дослідження встановлено наступне. Інвестиційна діяльність страхових компаній є досить важливою складовою соціально-економічного розвитку суспільства. У розвинених країнах велика частина інвестиційних вкладень є довгостроковими і здійснюється за рахунок коштів компаній зі страхування життя, в той час як в Україні основна частина коштів представлена короткостроковими активами. До того ж, участь вітчизняних страховиків в інвестиційному процесі часто носить спекулятивний характер, а у середніх і дрібних страхових компаній немає прагнення виходити на фондовий ринок самостійно, так як вони не володіють достатнім інвестиційним потенціалом. Механізм страхування відрізняється тим, що з його допомогою страхові організації можуть зібрати і накопичити внески страхувальників, а виплати по ним здійснити при фактичному настанні страхового випадку. Існуючий часовий проміжок компанія може використовувати для інвестування зібраних коштів і отримання додаткового доходу. По ризикових видах страхування відкладений період є коротким, в той час як по страхуванню життя термін дії договорів становить

десятки років. Отже, інвестиційні можливості страхових компаній обумовлені економічною природою страхування.

Список літератури.

1. Макейкина С.М. Инвестиционная деятельность страховых компаний как фактор повышения их финансовой устойчивости в условиях экономической рецессии / С.М. Макейкина, С.С. Лёшин // Мордовский государственный университет имени Н. П. Огарёва, г. Саранск. – 2012. – №1. – С. 1-8.
2. Ничипорчук М.О. Фактори активізації інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні / М.О. Ничипорчук // Конференція молодих вчених. – 2017. – №4. – С. 245-246.
3. Про страхування [Електронний ресурс]: закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР зі змінами та доповненнями N 2095-VIII (2095-19) від 08.06.2017. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
4. Федоренко, В. Г. Инвестознавство [Текст]: підручник – 3-те вид. доп. / В. Г. Федоренко. – К.: МАУП, 2004. – 480 с.
5. Василенко А. В. Державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній [Текст]: автореф. дис... канд. екон. наук: спец.: 08.00.03 / Василенко Антоніна Василівна; КНУ ім. Т. Шевченка. – Київ, 2009. – 18 с.
6. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2008. - 1019 с.
7. Гавриляк Т. С. Теоретичні аспекти аналізу страхової інвестиційної діяльності / Т.С. Гавриляк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 18. – № 1. – С. 131-135.
8. Зюбін В.С. Інвестиційний потенціал суб’єктів ринку страхових послуг / В.С. Зюбін // Економічний вісник Донбасу. – 2012. – № 1 (27). – С. 156-160.
9. Федоренко М. С. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні / М. С. Федоренко // Інвестиції: практика та досвід. - 2013. - № 9. - С. 21-23.
10. Рекуненко І.І. Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній / І.І. Рекуненко, С.В. Чорна // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 667-672.

References.

1. Makeykina, S.M. and Lyoshin, S.S. (2012), “Investment activities of insurance companies as a factor in increasing their financial stability in the conditions of economic recession”, *Mordovia State University named after N.P. Ogarev, Saransk*, vol. 1, pp. 1-8.
2. Nichiporchuk, M.O. (2017), “Factors of intensification of investment activity of insurance companies in Ukraine”, *Conference of Young Scientists*,. vol. 4, pp. 245-246.
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine “Pro strakhuvannya”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (Accessed 05 Oct 2018).
4. Fedorenko, V.G. (2004), *Investoznavstvo* [Investing], 3rd ed, MAUP, Kyiv, Ukraine.
5. Vasilenko, A.V. “State regulation of investment activity of insurance companies”, Ph.D. Thesis, Economy and management of the national economy, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine.
6. Baselevich, V.D. (2008), *Strakhuvannia* [Insurance], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
7. Gavrilyak, T.S. (2014), “Theoretical aspects of the analysis of insurance investment activity”, *Economic analysis: Sb. sciences works*, vol. 18, pp. 131-135.
8. Zyubin, V.E. (2012), “Investment potential of insurance market actors”, *Economic Bulletin of the Donbas*,. vol. 1(27), pp. 156-160.
9. Fedorenko, M.S. (2013), “Investment activity of insurance companies in Ukraine”, *Investments: practice and experience*, vol. 9, pp. 21-23.
10. Rekunencko, I.I. and Chorna, S.V. (2017), “Features of investment activity of insurance companies”, *Economy and Society*, vol. 8, pp. 667-672.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2018 р.